

КОМПЛИЈАНСА КОД ПСИХИЈАТРИЈСКИХ БОЛЕСНИКА - ИЗАЗОВИ ЈАВНЕ АПОТЕКЕ

ПРИПРЕМИЛА: ГОРДАНА МАРЈАНОВИЋ ГРУЈИЋ, АПОТЕКА БЕОГРАД

Секција болничких фармацеута је новембра прошле године одржала састанак на тему „Терапијске опције и комплијанса у лечењу психијатријских пацијената“. Састанак је био веома важан свим присутнима, јер је заједнички почетни утисак да су едукације из области психијатрије међу најређим темама које се обрађују. Тема је сагледана из угла психијатара-клиничара, болничких фармацеута и фармацеута из јавних апотека. Веома занимљива предавања међусобно су приближила рад са пацијентима присутним колегама, који имају сасвим различита задужења и послове у оквиру система здравствене заштите.

- **Комплијанса*** (*compliance*) представља степен у коме пацијент поштује упутство о примени лека које је добио од здравственог радника и односи се на став и/или понашање пацијента према прописаној терапији.
- **Адхеренца*** подразумева активније учешће пацијента у спровођењу терапије.
- **Конкорданса*** (*concordance*) обухвата читав низ активности предузетих од стране здравствених радника, а у циљу успостављања партнерског односа са пацијентом како би се постигао максимални исход терапије.

*Деф. проф. др.Бранислава Р. Миљковић Институт за фармакокинетiku, Фармацеутски факултет, Универзитет у Београду

Од свих болничких пријема у САД повезаних са применом лекова, неких 33-69% потичу од лоше комплијансе, што је годишње око 100 милијарди \$ (*Osterberg and Blanche, New England Journal of Medicine*, Нов 2005.).

Најважнији фактори који утичу на комплијансу код психијатријских болесника су: карактеристике личности пацијента, тежина клиничке слике, избор лека/лекова, нежељени ефекти лека/лекова као и однос пацијент-терапеут /здравствени радник. Посебно се треба осврнути на пацијенте са психозама и пацијенте којима је дијагностикован биполарни поремећај. Код психотичних пацијената постоји и специфичност због оштећеног увида психотичног пацијента у реалност, као и критичности у односу на своје стање. Стопа компијансе генерално код психоза износи 58% (*Cramer i Rosenheck 1998.*). Код биполарног поремећаја-БП постоји двадесет пута већи ризик од суицида у односу на општу популацију у депресивној фази. Лоша комплијанса је честа код пацијената са БП и за период од две године лечења износи чак 40%.

КОМПЛИЈАНСА И ЈАВНА АПОТЕКА

У јавној апотеци је потребно да буду испуњени одређени предуслови за успостављање и одржавање добре комуникације са психијатријским пацијентима и то:

- Посебан простор за комуникацију са пацијентом - код психотичних пацијената је најизраженија потреба. Апотека Београд има 124 апотеке, у свим апотекама постоји место за додатне савете, а у великим апотекама је оно и издвојено у мери у којој то дозвољава просторни распоред.
- Успостављање поверења и посвећеност пацијенту.
- Везивање за „ свог фармацеута„ је такође једна од специфичности психијатријских пацијената и из тог разлога су домске апотеке у првом плану.
- Снабдевеност апотека свим потребним лековима, укључујући и Д листу (левомепромазин и литијум).

Табела 1. Приказ потрошње лекова из ЈКЛ група 07 и 08 за 2012. годину у Апотеци Београд

ЈКЛ група	Број рецепата	%	Набавна вредност (РСД)	%	По рецепту (РСД)
07	130.737	1,14	101.638.965,50	1,58	777
08	198.751	1,73	148.775.061,90	2,31	749
УКУПНО	11.476.420	100	6.435.311.433,12	100	561

НАПОМЕНА: 07-само антипсихотици (хлорпромазин, флуфеназин, халоперидол, оланзапин, клозапин, рисперидон); 08- само клоназепам, карбамазепин, валпроат и ламотригин (заједно са дијагнозом Г40).

Можемо уочити да је на 100 рецепата који су реализовани у 2012. години просечно било 2,87 рецепта за психијатријска обољења, што је износило укупно 3,89% од укупне набавне вредности за лекове у тој години. Осим тога, просечна набавна вредност по рецепту ове две ЈКЛ групе је била око 200 дин виша у односу на просечну вредност рецепта за 2012. годину.

Информациони систем, који даје помоћ у ефикасној обради рецепата, упозорава на ограничења у погледу дозвољених дијагноза, омогућава брже исправљање грешака и друго